

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.— „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50 „ 2.25 „

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov. v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbo brez priložne naročnine se upravnistvo ne osira.

EDINOST

Oglasi in oznanila se računajo po 8 nov vrnitca v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravništvo Piazza Caserma št. 2. Odprte reklamacije o proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

—V edinost je mož—.

V obrambo.

Žalostni odnosi so zares mej nami Slovenci: gorje ti, ako odkrito poveš to, kar misliš. Odkritosrčnost tvoja označuje se kot drznost, vsaki besedi tvoji se podtikajo zlobni nameni. Ako ne plavaš z veliko reko, in tudi če se po nje strugi vali še tako motna voda, ti si tisti, ki jo motiš in kališ.

Taka se godi nam z ozirom na predstojedi katoliški shod.

Ako molčimo, nas obsojajo, ako pa govorimo — nas tudi obsojajo. Gospóda žele dobrih nasvetov, to so nam zatrdili opetovano. Meneči, da ustrežemo gospódi, rekli smo tudi mi svojo o katoliškem shodu, kolikor se je dalo reči, ne da bi imeli v rokah avtentični tekst resolucij. Dober svet je zares dober, ako prihaja od srca, sicer je hinavsk, ne pa dober. Če koga uprašam za svet, želim izvestno, da mi pove to, kar misli, ne pa tega, kar ne misli.

To stališče je menda korektno. In ker smo se postavili na to korektno stališče, dobili smo tudi plačilo, a ne zasluženno. Kako? No, čitajte le „Slovenca“ z dne 13. avgusta!

Gospóda so pričakovali torej, da bomo stvarno razpravljali o programu katoliškega shoda! In ker nismo tega storili, napisali so dopis proti nam, poln sofizmov, a brez dokazev.

To je vender od sile: gospóda zahtevajo od nas, da razpravljamo stvarno o programu, kojega niti ne poznamo. Skoro bo dva meseca, odkar prosimo iu prosjačimo, da se nam prijavi ta program; glas naš ostal je do danes glas upijočega v puščavi, ampak zahteva se, da se kar slepo ekspanujemo.*) Vabilo je bilo pisano — to ponavljamo v tretjič — lepo in prikupljivo, a o kakem programu ni bilo v njem ni sledu ni tiru. V naši izjavi z dne 29. junija je bilo označenih 6 pomislekov, odnosno točkov,

*) Ravnokar došli nam „Slovenec“ prijavlja del resolucij za katoliški shod.

PODLISTEK.

Onégov Oní.

(Iz popotne torbice Onéga Onégovega.)

Poznam vasico. Imenovati je ne smem radi tehtnih vzrokov. V tej vasici stala je bela hišica, Uže od daleč zapazil je potnik na njej napis: „Pri Onému.“ V tej hišici živel je kmetič v srečnem zakonu, v kojem mu je povila življenja boljša polovica nadobudnega sinka.

V oni usodepolni noči, ko je zavjaval novorojenček prvič v tej solzni dolini, zbrale so se pod oknom Vile Rojenice in tu v trdi, nočni temi sklepale so o usodi življenja in ugibale, kako naj bi ga imenovale. Gledè usode bile so koj vse tri jedine, ne tako gledè imena. Prva mu je izbrala lepo slovansko, a druga ni bila s tem zadovoljna, temveč pregovarjala je prvo, češ, da bi bilo bolje za roditelje in otroka, ako bi ga dičilo navadno, priprosto ime, kakor n. pr. Blaž, Matevž, Jurij, Luka itd. A prva ni hotela odjenjati in tako je nastal velik prepir med prvo in drugo Vilo. Ker sta si skočili celò v laše

koje smo pogrešali v vabilu. In pomisleki naši niso mogli biti toliko pod nič, kajti spominjamo se, da je „Slovenec“ sam spoštljivo pisal o naši izjavi.

„Vabilo“ je bilo le vabilo, pisano na splošno in ni bilo niti podobno programu, na podlagi katerega bi se moglo razpravljati stvarno o posamičnih konkretnih točkah. Duh vabila je bil res blažilen, a temu duhu dijametralno nasprotna je vsa pisava velečastitega dra. Mahniča, ki si prisvaja pravico govoriti v imenu vse duhovščine, kojoj pravico mu pripozna tudi „Slovenec“ tržaški dopisnik, o koji pravici pa dvomimo mi še vedno.

Ni res, da smo mi napovedali vojsko dru. Mahniču, ampak on jo je napovedal nam. Marsikatero smo pogoltnili se samozatajevanjem, a slednjič smo tudi mi ljudje se človeško krvjo po žilah: vsaj se še črv zviije, če stopiš nanj. Ko je gospod doktor postavil na sramotni oder razne slovenske liste — mej temi seveda tudi „Edinost“ — ki so baje napisali razne psovke proti njegovi osebi, pozvali smo ga v sveti jezi, da nam pove, katere psovke je bilo čitati v našem listu, zlasti pod sedanjim uredništvom. Na ta naš poziv je molčal lepo gosp. doktor — je že vedel zakaj — in molči še danes. Je-li tako postopanje lojalno? In če protestujemo proti takemu nelojalnemu postopanju, pa smo liberalci, brezverci, sovražniki vere in duhovščine.

Z izrekom svojim o „slepih epigonih“ dr. Mahniča nismo hoteli žaliti nikogar, ampak hoteli smo povedati, kar je še danes trdna naša vera: da dobra polovica somišljenikov gospoda dra. Mahniča bi vse drugače sodila o našem listu ter o slovenskih odnošajih sedanjih v obče, ako bi le slutila kako smér ima „novi kurz“ na Slovenskem; ako bi le slutila, kam jadramo — da rabimo izraz, kojega je upravitelji rabil tudi dunajski „Vaterland“.

Slovenec tržaški dopisnik igra se uprav frivolno z besedami, češ, ali prištevamo mi duhovščino k „razumništvu“ ali ne. To

radi take malenkosti, raztogotila se je nad njimi tretja Vila in prepir je dosegel svoj vrhunec, kajti ravsale so se slednjič vse tri. Posledica vsej tej jezi pa je bila, da so pozabile na otroka in da mu niso dale nikakega imena.

Preteklo je od tega nekaj let. Nekega jutra korakam skozi dotično vas sé svoje popotno torbico. Pred že imenovano hišo stal je dečko. Ustavim se pred njim, kajti ušeh mi je bil. Vprašam ga po imenu, a mesto odgovora spusti se v glasen jok. Prestrašen nekako grem dalje in povprašujem po vasi o tem otroku. A nihče mu ni znal za ime, dasi je gotovo znano vsakemu čitatelju, da niti krava v hlevu ni brez njega. Sramotno bi bilo toraj od mene, ako bi imel v svoji popotni torbici brezimnega junaka. Brskati nočem po besednjaku, ker bojim se Vil. Krstim ga raje tako, da ustrežem vsem trem Vilam Rojenicam, namreč z imenom:

„Oní.“

Kakor sem izvedel, prorokovale so stare, izkušene ženice Onégovemu Onému že v rani mladosti, da bo nekaj iz njega.

je zopet tisto zlobno podtikanje, ki znači vse postopanje izumiteljev novega „kurza“ na Slovenskem.

G. dopisnik se je razvel radi naše izjave, da se dandanes narodnost označuje kot izrodek poganstva. Ali morete tajiti, da ni tega rekel že opetovano veleč. g. dr. Mahnič, kojemu pritrjute vi z jednim delom veleč. duhovščine vred — nikari pa vsa duhovščina.

Ljubeznjivi gosp. dopisnik nam podtika, kakor da zahtevamo, da naj vrže duhovščina od sebe svoje versko prepričanje. To je vender perfidija, koji ne vemo pravega imena.

Mislite-li, da smo res toli drzni, toli popačeni in toli neumni, da bi zahtevali česa, kar vemo, da bi razvelo ves narod slovenski; da bi hrepeneli po čem, kar se protivi našemu prepričanju, in da bi hoteli izvesti, kar je neizvedljivo. O drznosti ali neumnosti naši naj sodijo drugi; kar se pa dostaje našega prepričanja, čujte našo izpoved, prihajajočo iz globine našega srca: ne le, da ne zahtevamo od duhovščine, da vrzi od sebe svoje versko prepričanje, ampak tudi mi sami je ne vržemo od sebe za nikako ceno, ker verujemo v večno življenje onkraj groba in vemo, da nas le prava Kristusova vera more dovesti v srečno večnost.

Pravite, da duhovščini je dobro znan nauk, da vera in narodnost si nista nasprotni. Da, za božjo voljo, ali ste resni možje, ali niste: v isti sapi pa pojete slavo onemu, ki pravi in trdi v vseh varijacijah, da sti si nasprotni. Nekoliko logike je treba vender v javnem življenju.

Gospod dopisnik nas hoče smešiti, češ, da ne odrekamo učenosti dr. Mahniču in vender trdimo, da so načela njegova taka, da ne more z njimi soglašati slovensko posvetno razumništvo. G. dopisnik izvaja iz naših trditvev: ali so neumni dr. Mahnič in z njim slovenska duhovščina, ali je neumno slovensko razumništvo.

Je-li mogoče absurdnejše in nezmi-

To pa zato, ker videlo se mu je, da mu ne rase v buči samo prazna slama, temveč vse kaj drugega.

Da se prepričajo čitatelji o istinitosti te trditve, podati jim hočem v nekoliko odstavkih vsaj najimenojnija dela njegovega javnega delovanja.

Kako pameten je bil Onégov Oní že v rani mladosti?

Nekega dne gre Onégov Oní z očetom po polju. Naproti jima pride čestiti starček, gospod župnik. Oče Onégovega Onéga odkrije se mu prav ponižno. Nekako jezno se zadere mali sin nad očetom, rekši:

„Oče! zakaj ponujate gospodu svoj klobuk, saj je že ves raztrgan!“

V taki modrosti rasel je nadobudni sinko. Izpolnil je šestó leto in prekoračil je že skorom ono, ko začno zapisovati človeku tam gori v nebesih v črno knjigo vse storjene grohe. Kakor drugi otroci, moral je tudi Oní v šolo. Nekega jutra vzame očetove molitvene bukvice pod pazduho, pridruži se drugim otrokom in ko-

selnejše izvajanje. Ne vsakdo, ki je učen, mora imeti v vsakem oziru prava načela, kakor ni neumen vsakdo, ki se morda klanja tu pa tam krivim načelom. Zgodovina priča o učeni možeh, ki so se motili vendar-le. Cesar Jožef je bil gotovo veleum, ženijalen mož — temu menda ne oporeka tudi „Slovenec“ dopisnik — in vender se je hudo motil in vender je povsem zgrešil svoj cilj. In Martin Luter in Dölinger? To sta bila tudi učena moža; in vender, vender: kako sta se motila in kakó — grešila!! „Slovenec“ dopisnik ve izvestno vse to, ali njemu je le do tega, da nam pri vsaki besedi kaj podtakne. Tendencijo svojo kaže tudi v tem, da vedno trdi, kakor da bi bili mi pisali proti vsej duhovščini, ne pa samo proti onemu delu duhovščine, ki sledi dr. Mahniču tudi ob onih vprašanjih, ki se ne dotikajo vere same, ampak posvetnih, narodnih in političnih zadev.

Mahničeva načela, v kolikor posezajo v politično in narodno življenje, so pa taka — pri tem ostanemo —, da jih Slovence nikakor ne moremo vsprejeti, ako hočemo živeti kot narod, ako si hočemo ohraniti in rodno individualnost svojo.

To je tista točka, o kateri se suče ves naš prepir, vse drugo je zgolj sofistično zavijanje v ta namen, da bi se prikrivalo resnično stanje vsega spora pred onim delom naroda, ki nima lastnega kriterija.

A dopis v „Slovencu“ ima poleg tega še ta plemeniti namen, da bi nahujekal duhovščino proti našemu listu. V ta namen je potajil ta vrlina nekatere markantne stavke iz našega članka, kakor na pr.: „Radi smo videli duhovnika na delu družtev, radi smo se klanjali njegovi avtoriteti in klanjamo se še danes, kjer najdemo duhovnika, skrbečega za naš dušni blagor, mimo tega pa borečega se za naroda bodočnost...“ „Tem možem je bil boj za bodočnost narodnosti mimo svetega jim duhovskega poklica prva dolžnost...“ „A nadajemo se, da je že čitatelj sam pogodil, da

raka kakor stari učenjak prav ponosno z njimi v šolo.

Kako se je vel Onégo v Oni v šoli?

Bistro učiteljevo oko pregleda koj vse otroke in zapazi tudi našega Onéga, ki stoji kaj ponosno tam v kotu z bukvicami pod pazduho. Namigne mu, naj pride k njemu. Oní se mu približa. Učitelj ga pogladi po glavi, nasmeje se mu in ga vpraša milim glasom:

„Povej mi sinček, kako se pišeš?“ Vprašani molči in gleda debelo učitelja. „Morda veš, kako se piše oče?“ vpraša ga nadalje.

Oní ne črno besedice, ampak zre nopremično v učitelja.

„Stavimo, da veš, kako se piše mati,“ nasmeje se mu prav ljubeznjivo potrpežljivi učitelj. „To pa to,“ odreže se Oní, „Marija Devica sedem žalosti.“ (To pa zato, ker je bil na praznik Marije Device sedem žalosti nje god. Op. stavčeva.)

(Dalje prih.)

naš poziv velja le onemu delu prečastite duhovščine, ki je krenil na nenarodna pota, kajti naglašati nam je zadovoljstvom, da veliki del našega svečenštva vztraja pogumno pod staro zastavo — slovenskega rodoljubja. Čast, komur čast!

Vse te stavke je potajil „Slovenec“ dopisnik, a uprav ti stavki označujejo jasno, na čegavo adresu je meril naš članek.

Bodisi kakor hoče: mi nismo pisali proti shodu — to nam mora pripoznati vsakdo, kdor je objektivni — povedali pa smo svoje mnenje, ker so gospôda tako želeli. Da pa nismo mogli vihteti kadilnice pred dri. Mahničem — Gregoričem in Šušteršičem, ki igrajo pri tem shodu prvo vijolino, na tem nismo krivi mi. Toliko pa je gotovo, da je poslednja številka „Rimskega Katolika“ več škodovala katoliškemu shodu, nego koristila. Z denašnjo št. smo pregovorili zadnjo besedo pred katoliškim shodom. Molčali bomo, ker vidimo, da govoriti ne smemo. Molčali bomo, ker nočemo, da bi se naše besede zavijale v svoje voljno in zlobno.

Nekaj o osnovnih šolah in vseučiliščih.

(V odgovor dru. Mahničju.)

„En sam akademično, t. j. više — teoretično in filozofično izobražen omikaneec more, ako javno nastopi, več vplivati na duševni razvoj narodov (v dobrem in slabem pomenu), nego deset tisoč ljudskih učiteljev“ . . . „Zatorej je pa res otroče, kar je nedavno pisala „Edinost“, zaganjaje se proti namerjavani resoluciji katoliškega shoda, naj bi tudi mi Slovenci podpirali ustanovitev [katoliškega vseučilišča v Solnogradu; rekla je namreč: „Za nas Slovence je veliko večje važnosti ena sama slovenska, v katoliškem in narodnem duhu vrejena osnovna šola ob periferiji, nego vsa vseučilišča.“ — „Nam pa je in mora biti veliko večje važnosti, ako bi se le deset slovenskih mladeničev temeljito akademiško izobrazilo na katoliškem vseučilišču v Solnogradu, naj bi bilo tudi skoz in skoz nemško, nego ako bi ustanovili deset tisoč osnovnih šol po Slovenskem, in vrhu tega še dve vseučilišči v Ljubljani, kateri bi bili sicer slovenski, a brezverski.“

Te stavke smo doslovno navedli iz 4. zv. letošnjega „Rimskega Katolika“, da bi čitatelji toliko laže umeli nekaj odstavkov, s katerimi odgovorimo nekoliko gosp. dr. Mahničju.

„Edinost“ je imela popolnoma prav v stavku, ki smo ga tu ponatisnili. Ona trdi, da so nam ob periferiji osnovne šole, vrejene v katoliškem in narodnem duhu potrebniše, nego kolikor si budi vseučilišč. Da zahteva „Edinost“ osnovne šole, vrejene katoliško in narodno, temu niti dr. Mahnič ne more očitati ničesar; da so take šole potrebniše, nego pa še toliko nekatoliških vseučilišč, to zopet potrjuje sam dr. Mahnič v svojih stvkih, katere smo tudi navedli. Da so pa narodu našemu ob periferiji potrebniše katoliške in narodne šole, nego kako tudi katoliško vseučilišče, je razvidno iz tega, da se narod naš raznaroduje ob periferiji, in da bi torej tako katoliško vseučilišče ne dobilo niti učencev, ako bi mu ne dala podstave zato, to je vzgojila učencev ravno osnovna šola.

Ako bi pa dobivalo katoliško vseučilišče od naše sedanje periferije uže potujčenih učencev, bi isto vseučilišče ne doseglo namena, ki ga ima dr. Mahnič, namreč, da bi se izobraževali na njem slovenski mladeniči. Slovenske in katoliške osnovne šole so torej preduslovje za katoliško vseučilišče, a ravno takih šol potrebujemo ob periferiji, ker je tujstvo zabranilo snovati jih sedaj ali sploh ali pa v zadostnem številu. Narod ob periferiji naši se potaplja v tujstvo, in nič

nam ne pomaga, da se je dr. Mahnič poleg toliko drugih izobrazil akademiški ali na vseučiliščih. „Edinost“ ni primerjala važnosti osnovnih šol z vseučilišči absolutno ali sploh, ampak relativno, to je v pogledu na slovenske specialne sedanje razmere, in te so tako resnične, da je slep, kdor ne uvažuje teh razmer.

Slovenec gre sedaj zato, da rešijo narod potujčenja od spodej, to je prva potreba, ako hočemo zidati dalje. Ker pa še za osnovne šole nimamo dovolj gnotne podpore, imamo je toliko manj za podpiranje kakega vseučilišča v obče, še manj pa za kako tuje vseučilišče.

Tekom zadnjega tisočletja so imeli tudi Slovenci gotovo mnogo učenih, po najviših vsakodobnih zavodih izobraženih rojakov; a pustili so oni narodne množice v popolni nevednosti. Onemogli so bili ti izobraženci gotovo tudi zaradi tega, ker jim ni nikdo dajal pomočkov z a s n o v a n j e osnovnih šol. Tudi sedaj bi deset ali več slovenskih mladeničev, ki bi se temeljito akademiško izobrazili na katoliškem vseučilišču v Solnogradu, ostalo brez vpliva na izobraženje narodnih mas, ako bi ne bilo osnovnih šol.

Sedaj ne gre toliko za naobraženje pojedincev, kolikor pa za naobraženje ali šolanje naroda na široko, narodnih množic, in te more izobraževati le množica učiteljev in učiteljic.

Za tak vpliv gre slovenskemu narodu, ne pa za vpliv kakega pojedinca, in da je po zahtevah „Edinosti“ ta vpliv v soglasju z dr. Mahničem, vidi se iz tega, da „Edinost“ zahteva katoliške in narodne osnovne šole.

Zato tihi sofizma v primeri dr. Mahničja, ko podcenjuje vpliv 10.000 učiteljev nasproti 1 akademikemu naobražencu. Isti sofizma tiči v podcenjevanju 10.000 osnovnih šol nasproti 10 mladeničem, izobraženim na kakem katoliškem vseučilišču.

Ko bi bil slovenski narod brez akademiških naobražencev v obče in akademiški izobraženih svečnikov posebe, imelo bi pomen zahtevanje, da bi se narodu izobrazil kak voditelj na kakem vseučilišču; ali tega nedostatka naš narod nima, ki razpolaga s omikanci, izobraženimi ljudmi na vseh oddelkih sedanjih vseučilišč. In kar se dostaje svečnikov slovenskih, jih je gotovo več, nego 10 doktorjev sv. pisma, o katerih bode najmanj dr. Mahnič trdil, da bi ne bili izobraženi akademiški jednako, kakor na fakultetah za posvetne omikance. Vsi ti duhovski in posvetni vseučiliščni naobraženci slovenski pa ne ustaviyo potujčenja šol ob periferiji slovenski, ako ne bode osnovnih šol in dovoljno število učiteljev.

Kar se pa dostaje modrosti, ki je potrebna za osnovne šole, niso Slovenci čisto nič v skrbeh, tudi če se ne napravi s slovensko podporo Solnograško katoliško vseučilišče. Toliko modrosti je že v našem učitelstvu in vodstvu tega učiteljatva.

Za drugo narodno vodstvo pa imamo, kakor rečeno, dovolj akadem, izobražencev, in dr. Mahnič bi sebi in tovarišem svojim dajal jako slabo spričevalo, ko bi zahteval, da se grejo slovenski mladeniči še le v Solnograd sposabljat, da bi razširili svoje obzorje ali kakor pravi dr. Mahnič, da bi dobili više-načelno naobraženost.

Vidi se, da je dr. Mahnič brezpotrebo vpletal „Edinost“ v svojo razpravo, in da je tudi to pot zagazil s tem, da je govoril presplošno, ne poštevalo slovenskih razmer. Zato so tudi njegovi sklepi preaplošni, kajti qui nimium probat, nihil probat. Y.

Pred katoliškim shodom.

„Slov. Svet“ piše o tem predmetu mej drugim nastopno:

Sekcija „za šolo“ predlaga snovanje katoliških zasebnih šol in ustanovitev katoliških učit. seminarja v Ljubljani s po-

močjo tudi družbe sv. Cirila in Metoda. Ta točka dokazuje, da sekcija za „šolo“ ali ne pozna ali pa z zavestjo prezira najnujnejše potrebe, katere se slovenskemu narodu sedaj nakladajo in vsiljujejo gledé na šolstvo. Nekoliko so obče osnovne šole osnovane po tuje, najbolj pa se tujčijo slovenski otroci po šolskih vrtih in šolah nemškega in italijanskega šolskega društva. Slovenski otroci se na stotine poizgubljajo za narod ravno po teh tujih šolskih družtvih, in na tisoče otrok bi vzgojili in ohranili slovenskemu narodu, da bi bilo dovolj sredstev za primerno brambo. Naša šolska družba sv. Cirila in Metoda ne more pokriti niti dvajsetega dela stroškov, ki bi bili potrebni za dovoljno število šolskih vrtov in zasebnih šol ob mejah in po potujčenih mestih in trgih raznih slovenskih pokrajin. Kako bi moglo torej to društvo pomagati vzdrževati posebno katoliško pripravnico? Kar vzdržuje ta družba, je itak katoliško poleg tega, da je tudi slovensko; a temu društvu se ne sme otegniti niti novčič za druge, nego za najnujnejše potrebe, in te kažejo pred vsem na dovoljno število otroških vrtov in osnovnih šol po najnevarnejših krajih. Smrten greh, ker bi se v resnici ubival narod, bil bi, ko bi družba sv. Cirila in Metoda trosila svoja preskromna sredstva za druge, kakor pa te najnujnejše potrebe. Sekcija za „šolo“ bi bila storila mnogo zaslužniše delo, ko bi bila predlagala poti, kakò bi se pomnožila sredstva za družbo sv. Cirila in Metoda, ne pa krčila za ustanovitev zavoda, kateri ni tako nujen. Nadejamo se, da „izkušeni domoljubje“, do katerih se obračajo za „dober svet“, bodo v vitalnem interesu odlomkov slovenskega naroda protestovali odločno proti resoluciji, katera bi odvracala le prešibka sredstva družbe sv. Cirila in Metoda od namena, za kateri se nabirajo toliko težavno in požrtovalno, in za kateri se je jedino ustanovila.

Narodne žrtve od nujnih potreb odvracati pomenja tudi to, da se izreka sedaj potreba za ustanovitev katoliškega zasebnega gimnazija. Ne gledé na to, da bi imela pri tem govoriti država v okvirju sedanjih zakonov, zahtevala bi se takoj žrtve, katerih ne more zmagovati slovenski narod, ako hoče osredotočiti se za najnujnejše, sosebno zgorej navedene potrebe. Še neumestniše pa je predlagati podpore za ustanovitev katoliškega vseučilišča v Salcburgu, z nado, da isto zasnuje nekaj slovenskih stolic. Niti avstro-ogerski Nemci v skupnosti niso tekom mnogih let doslej nabrali za to vsenčilišče več nego nekaj tisočakov, in Slovenci naj bi tu prispevali s tisočaki, ko niti stotnic nimajo za potrebno število otroških vrtov! Stvari, katera bi potrebovala občeje razpravljanja, ne moremo tukaj pojašnjevati; omejiti se nam je na trditev, da naperi v pogledu na podpiranje takega vseučilišča od slovenske strani bili bi nevspešni v primeri z žrtvami, in so tudi nepotrebni, ker za svečenike in doktorje svetih pisem imamo dovolj zavodov, o katerih ni dvomiti, da bi ne bili katoliški tudi v smislu „Rimskega Katolika“. O semeniščih za slovenske svečenike bi bilo pa morda potrebno ravno dandanes omeniti, da bi ista ne prezirala v toliki meri, kakor se godi, namena, da imajo ti svečeniki poučevati slovenski narod. Ako bi bile torej stolice potrebne v duhovenskih običajnih in višjih semeniščih, izrekla naj bi resolucija, da se napravijo za predavanje tudi na slovenskem jeziku. Druge „katoliške“ fakultete Salcburškega vseučilišča bi slovenskim katolikom ne pomagale čisto nič. Zaslužniše bi bilo, da bi sklenil slovenski kat. shod resolucijo v smislu dr. Laginje, da naj bi dobilo Zagrebško vseučilišče tako osnovo, da bi svedoštva njegova bila jednakoveljavna s svedoštvi cislitavskih vseučilišč, da bi torej mogli slovenski dijaki obiskovati isto vseučilišče v večem številu, nego se godi in more goditi doslej. Na mišljenje in življenje vplivajo dandanes bolj člo-

veške družbe in pa svojstveno življenje narodov, nego pa razni, še toliko primerno osnovani zavodi, a hrvatski narod ima vendar družtveno življenje, katero ugaja slovenskemu narodu bolj nego pa življenje drugih neslovenskih narodov, je torej večja moralna moč in vez, nego pa duh še toliko „katoliškega“ vseučilišča v sedaj nemškem Salcburgu, kateri zajedno vzbuja žalostne zgodovinske spomine ravno glede na to, kar se dostaje cekvene zgodovine, dotikajoče se Slovanov v obče in Slovencev posebe.

Slovinci, ki se vzgajajo v Zagrebu, so zajedno iskreni rodoljubi, naj si delujejo potem kot svečeniki ali posvetni stanovi. Sedanje stremljenje Slovencev gleda na vstok, pred vsem na Hrvate, ne pa na nemški zapad, ki uže takó nas postavlja v okvir nemške kulture; k temu pa bi obiskovanje Salcburškega vseučilišča dajalo še poseben in nov povod.

Slovinci imajo potrebo kulturnih vezij z Jugoslovani, kakor izrečno priznavajo tudi v „Rimskem Katoliku“; zatorej je protestovati proti resoluciji, v kateri bi se izrekala podpora iz slovenskih sredstev še za toliko „katoliško vseučilišče“ Salcburško.

Nemci naj sami naprej pokažejo, da jim je do takega vseučilišča; in njih je v Nemčiji in pri nas kakih 25 milijonov katoliških; oni torej ne potrebujejo, da bi beračili za podporo pri poldrugem milijonu Slovencev, in ako nam vsiljujejo takó radi zapadno, pred vsem nemško kulturo, bodo jednako radodarni širili svoj katolicizem tudi po svojem posebnem vseučilišču in to brez naših sedanjih podpor. Nemški katolicizem je slovenske katoličane osrečeval doslej v toliki meri, da ne poznamo več niti imena za prekrizevanje, niti ne moremo moliti veroizpovedanja ali kake druge glavne molitve brez nemških tujk.

Politični pregled.

Notranje dozele.

V posebno zadoščenje naše moremo konstatovati, da tudi staročeska „Politik“ pritrjuje posredno našim nazorom, izraženim v uvodnem članku poslednje številke „Edinosti“ o sedanjem sistemu, odnosno o taktiki ekscelence grofa Taaffe-a. Tudi „Politik“ naglašja, kar smo naglašali mi, da je izključno politika grofa Taaffe-a kriva, da so stvari dozorele v prilog nemški levici. Na vprašanje, kje je iskati vzrokov, da so se morali umakniti „zmerni elementi“ ter da so prišli na površje radikalni elementi, odgovarja „Politik“, da to je provročila ona politika, ki ni jednakomerno poštevvala interesov in čutstev vseh narodnosti. „Proti taki politiki smo vsi radikalni, do zadnjega moža.“ Tudi neko drugo misel naglašja „Politik“, koje smo mi izrazili že pred letom dni, misel, da grof Taaffe koplje le samemu sebi grob, ako se veže z nemško levico ter peha od sebe nemške narodnosti, kajti nemška levica, kakoršna je — in tako ostane izvestno, dokler jej Bog življenje da — ni sposobna za trajno vladanje v Avstriji. Prvič so Nemci v odločni manjšini glede na številno razmerje mejposamičnimi narodnostimi države naše, drugič nemški liberalci ne zastopajo niti te manjšine, ampak le nje odlomek, in tretjič je ta stranka padla tako nizko v moralnem pogledu, da ne imponuje nikomur nič se duševnimi svojstvi, ampak le se svojo brutalnostjo. Kar pa sloni le na brutalnosti, to nima obstanka dandanes. Nočemo tajiti, da ne bi bilo mogoče, da ta stranka pride zopet na krmilo ter da utegnemo prav izdatno občutiti nje surovo pest. Ali vse to ostane izvestno le epizoda, koje bodemo preživeli, kakor smo preživeli že marsikako, in potem pojdejo zopet nemško-liberalni srditeži, a žnjimi pojde tudi grof Taaffe, ako naveže svojo usodo na njih usodo. Resni

čas se nastali za avstrijske Slovence, pa tudi grof Taaffe ima razlogov dovolj, preisljati, kam ga konečno dovede pot, kojoj je nastopil.

Ob tej priložnosti moramo omeniti tudi znamenite izjave v glasilu nemških konservativcev in veleposestnikov, dunajskega „Vaterlanda.“ Ta list piše mej drugim: Ako se jim je (vladnim krogom namreč) zdelo umestno, da se pogajajo z levičrji, potem ne smejo ugovarjati, ako tudi konservativci stavijo odločno vprašanje do grofa Taaffe-a: Kam jadramo? Ako ne dobimo povoljnega odgovora na to vprašanje, utegne ministerstvo doživeti v bodočem zasedanju marsikako neljubo iznenadenje. A odgovoriti ne sme s kako ceno frazo, ampak s činjenicami, ki ne pripuščajo nikake dvombe, da se vlada drži starih svojih prijateljev. „Vaterland“ zahteva odločno, da vlada spolnjuje določila deželne ustave, kajti ako ne bi tudi letos privoščila deželnim zborom potrebnega časa, izgubil bi grof Taaffe še ono malo zaupanja, kolikor ga še uživa. Grof Taaffe bodi uverjen, da je to še zadnji trenotek.

DOPISI.

Iz Ospa, dne 12. avgusta 1892.

Na zahtevanje Vam hočem pojasniti tu položaj, ki je provzročil, da se je gospod deželni glavar istrski o priliki svojega pohoda izrazil nekako nezadovoljnega gledé naše šole.

Imel je prav; saj prvi je vendar predsednik krajnega šolskega sveta, ki bi moral skrbeti, da se odpravijo kričeče nedostatnosti. Njemu gre skrb za materialni blagor šole. Županstvo ima skrbeti za ceste, posebno, da je okolica šole toliko mišna, da se zna, da biva v sredini šole. Če pa stopi ptujec v obližje naše šole, mora paziti, da si ne izpahne nog: na desno, na levo, spredaj in zadaj, povsodi groblja; toliko bi vendar morali skrbeti, da se zakrije kanal, v kojega se steka vsa gnojnica, pa tudi živina se muči, ker mora težke vozove dovažavati v breg po taki razriti poti. In če živinice ne mora speljati, imajo nekaterniki vero, da je kdo „začaral“ s slabim pogledom.

Napis šole je popolnoma nejasen, ker se ne more brati, ali je narodna, ali italijanska šola. Šolske klopi so razdrte, večino morali bi jih praviti; pa od kar je Lampe preminil, se malo kdo briga zato, naj se piše in prosi, uradno ali privatno. Morda imajo za take stvari koš kakor Vi za nepovoljne dopise. Skozi okna piše po zimi burja, ker ni vse v redu. Vrata odpre vsak veter. Šola ni bila pobeljena skoro osem let. Pač je pravi križ. Ko bi ne bil učitelj star vojak, bi gotovo ne potrpel. Zdaj je pri nas taka pesem, da če ne hvališ vsega ja daš duška resnici, pa grom in strela na tvojo glavo. Gospod glavar je bil v gorenjih prostorih. Tudi tukaj se je mogel prepričati, da se skrbi po mačehevski.

K sredi je začelo deževati, tako, da gospod glavar ni mogel na šolski vrt, sicer bi bil videl tudi one dve groblji podrtega zida. Vprašam: kako naj nam bodo podporniki oni, ko še domačini nasprotujejo vsetau, kar-koli želi učitelj na korist šole? Koliko prošenj je že bilo, da bi se vrt prekopal in vredil, pa vse je bob v steno. Res, mi smo pravi konservativci, toda nesrečni.

Krvavo bi trebalo, da se uredi tudi reka, ki provzroča veliko škodo ob času deževja. Le redkokedaj spravijo Mačkoljci srečno svoj seneni pridelek, večidel jim vse odnese voda. Tako lep prostor: koliko blagoslova božjega bi prirastlo, ko bi se vredila reka! Ali najprvo bi morali zaježiti hudournike, ki donašajo iz višin obilo materiala v reko, vsled česar zastaja voda. Tudi za pogozdovanje bi se moralo bolj skrbeti.

Z ozirom na živinorejo tudi ni bil zadovoljen gospod glavar, češ, da je bik nepovoljnega plemena.

Gospoda glavarja je tudi razjezilo, ker se mu je dozdevalo, da je učitelj preokoren v laščini.

Ta je pa tudi lepa! Med slovenske besede naj bi se mešala kaka laška; kako dobro bi bilo to, ker imamo Trst tako blizu! Brez znanja tega jezika je težko shajati in ubogati Brškice imajo pravi križ, kadar prodajajo črešnje, hruške itd. Trebalo jim boče tolmača, dokler šola ne izpolni svoje naloge ter vplete med sedanje predmete tudi kakolaško slovnico. To je bila želja gosp. deželnega glavarja. G. učitelj je preokoren v laščini, a vendar gospod glavar ni hotel drugače govoriti žnjim, nego laški. —

A ne smete se čuditi, da nam tako vsiljujejo laščino. Prezaspani smo; da nimamo vnetih duhovnikov, še družbo sv. Mohorja bi pustili na cedilu. Ta zaspanost naša je kriva, da nismo g. deželnega glavarja in voditelja Slovanom nasprotne stranke vsprejeli tako, kakor je želela „Naša Sloga“.

O cerkvi in župnem dvoru se je izrazil gospod glavar kaj laskavo. Seveda: župniška hiša in cerkev imata gospodarja, ki učini vselej, kar je primerno. Vsak župljan se veseli tega. A tudi učitelju ni smeti zmeriti, ako si želi snažnega bivališča, vsaj je te njega jedino veselje na deželi. Zapomnite si to, gospodje oskrbniki.

Različne vesti.

Rojstni dan Njeg. Velikanstva presv. cesarja, bode ob 9. uri predp. v stolni cerkvi slovesna sveta maša se zahvalno pesmijo.

Imenovanja. Pravosodni minister je imenoval sodna pristava Henrika Kramerja v Tolminu in Henrika Pederzollija v Buzetu ter avskultanta dr. Jakoba Sbisla, sodniškima pristavoma pri deželnem sodišču v Trstu; pristavi so imenovani: avskultanti Ant. Laneve in Aloj. Martinelli za Buzet in dr. Anton Perišić za Tolmin.

„Nova Soča“ piše v svoji zadnji številki: „Edinost“ objavila je na prvem mestu svoje zadnje številke obširen članek „Pred katoliškim shodom“, ki je sicer v nekaterih delih oster, a povsem resničen, času primeren ter pisan z najboljšim namenom. Naša tržaška saboriteljica je sicer še huje napisana v goriških „črnih bukvalih“, vendar nas to ne plaši, da izjavljamo svoje popolno soglasje z omenjenim člankom. In s tem soglasjem mora računati vsakdo, komur je pri srcu vernost in narodnost našega dobrega naroda. Toliko je gotovo, da kar je na Primorskem posvetnega razumnštva, kar je zavednih slojev med narodom, vsi bomo kot jeden mož stali kakor skala proti pretiranim, veri in narodu vsestransko škodljivim težnjam one goriške gospode, ki se družijo okoli „R. K.“ Ne le „R. K.“, ampak tudi drugi cerkveni krogi sami morajo računati s tem dejstvom, kajti posledice utegnile bi biti silno nevarne, ker nihče ne more danes vedeti, kakó daleč bi se poostrihla usiljena nam nasprotja. Kdor s takimi dejtvi in s takimi činitelji ne računi, ta ni moder politik! — Že vidimo svoje nasprotnike, ki poreko: lejte, kakó nam „N. S.“ grozi in kako nas hoče terorizovati. Nič tega! „N. S.“ le prav jasno pové, kaj bi utegnulo nastati, ako obveljajo nasveti goriških modrijanov, ker pozna čas, v katerem živimo, pozná pa tudi današnji ród, ki imá svojo prihodnost v svojih rokah. Jako previdni moramo biti, ako hočemo, da iz sedanjih „slabih“ časov ne nastanejo še slabši. Previdnost pa ne priporoča, da naj se nasprotja še ostrijo, marveč gladijo in blažijo! In v tem tiči prava modrost, prava krščanska politika! Kdor pa misli, da v hipu svet preobrne, ta buta z glavo v zid: glavo sira zbijje, a zid ostane cel. Menimo, da bolj jasno, bolj naravno in resnično ne moremo govoriti. Kdor nas noče razumeti, slobodno mu!

To ni častno! Pod tem naslovom se nam piše iz Ljubljane: Vaš list mi ugaja osobito zato, ker šiba grehe na desno in na levo, kjer jih le najde: v konservativnem in naprednem taboru. Danes moram pogrjati zopet naš mestni magistrat, odnosno mestni davčnik urad. Dočim ima pečat državnega glavnega davčnega urada slovensk in nemšk napis, ima pečat mestnega davčnega urada le nemšk napis. Vsaj jaz sem dobil par spisov s takim nemškim pečatom. To ni častno; kdo bode spoštoval jednako-pravnost našega jezika, ako je ne spoštujemo sami?!

Čehi v Trstu. Poroča se nam: v soboto ob 6 uri 40 min. zvečer dospje v Trst po državni železnici nad 100 članov učiteljskega društva češkega „Komensky“. Nadejamo se, da bode dotični odbor skrbel za dostojen pozdrav dragim gostom, a tudi drugemu občinstvu je dolžnost skrbeti za dostojen vsprejem. V soboto zvečer imajo češki gostje sestanek v „Restavrant Pilsen“ ulica Commerciale. V nedeljo predpoludne si ogledajo mesto, popoldne pa grad „Miramar“, kamor se odpeljejo ali s parnikom ob 3., ali železnico ob 4. uri. Isti dan zvečer napravijo izlet k sv. Ivanu, kjer je sestanek v „Narodnem domu“. Čujemo, da je pri sv. Ivanu zavladalo veliko veselje na tej časti da jih posetijo vrli sinovi bratskega nam naroda češkega.

Stanovanja za Čehi. Pozivljamo še jedenkrat vse one, ki hočejo vsprejeti češke goste v svoja stanovanja, da to javijo v Čitalnici najdalje do jutri, v četrtek ob 7. uri zvečer. Vsprejemni odbor.

Iz goriške okolice nam pišejo: „Slovenski meščani in okoličani pritožujejo se dan na dan o neznosnih in za nas skrajno žaljivih odnošajih, ki vladajo pri tukajšnjem poštnem in brzojavnem uradu. Slovenci, ki prihajajo tje kaj po svojih poslih v ogromnem številu, morajo se velikokrat posluževati tujega jezika, ako ga znajo, če hoté, da jih uradniki razumejo. Najslabše je pri brzojavnem uradu, kjer se le redko dobí človek, kateri zna slovenski. Ako prinese kdo slovensko brzojavko, silijo ga celo, naj brzojavi po nemško ali po laško, ako pride kak Slovenec tje kaj po svet ali pouk, kako hoče to ali ono sporočiti brzojavnim potom, ne izvé ničesa, ako ne zna nemški ali laški. Takih slučajev je vse polno!

O teh žaljivih odnošajih pošiljale so se v Trst že pritožbe, a odgovora ni bilo, razmere se tudi niso zboljšale. V državnem zboru je posl. dr. Gregorčič naštel celo vrsto grehov o pošti in brzojavu v Gorici, a ministerstvo se ni ganilo, ono še vedno pusti, da se slovenska večina žali na take nečuvne načine. A temu mora biti konec! Slovenski okoličani, ki imamo vsak dan opraviti z mestom, ne bomo dalje trpeli, da nas bodo na goriški pošti in pri brzojavu odurno odpravljali v tujem jeziku; mi ne bomo dalje mirno gledali, kako se nas žali, ker smo Slovenci. Ne, takim odnošajem mora biti konec! Dobro bi bilo, da naša županstva v okolici protestujejo proti odnošajem na goriški pošti!

Občl nemški „Schulverein“ imel je v prošlem šolskem letu 75.000 mark dohodkov, 52.500 mark pa stroškov. Te številke niso Bog ve kaj z ozirom na veliko množino Nemcev, in tudi sicer ne bi se brigali za ta pruski Schulverein, da nam naši avstrijsko-nemški listi ne bi pripovedali — in to neverjetnim cinizmom —: kako so se te marke delile — po Avstriji. Na Sedmograško jih je romalo 14075, v Galicijo in Bukovino 3600, na Češko in Moravsko 15.887, na Tirolsko 8465, na Kranjsko in Štajersko 1246 (na Štajersko samo 150, vse drugo je dobila Kranjska), v druge dežele Evrope 2940, 4731 pa izven Evrope. — Kaj bi bilo, da stori kaj takega kako društvo, recimo v Petrogradu ali Moskvi? To bi bilo vpitje o kotajočem se rublju. Kar pa delajo v Berlinu, je vse prav storjeno.

Slovensko petje razburja silno rahločutne živce italijanske gospode. Včerajšnji

„Il Piccolo“ pozivlja slav. „capovillo“ Barkovljanskega, da ukrene potrebno in zatre, par ptujcem na ljubo, slovensko pesem. Seveda „Il Piccolo“ ne govori o petju, ampak o „ponočnem rjoventju“. Pojdi no čenča: Barkovljanom ne treba rjoveti, kajti oni umo peti melodijozne slovenske pesmi, umetne in narodne, za kar skrbi vestno tamošnje pevsko društvo „Adrija“. To je vendar drzno zahtevanje, da naj bi mi kar molčali na svoji lastni zemlji.

Iz Trsta se nam piše: Z velikim veseljem smo vsprejeli vest, da je občinski svet ljubljanski sklenil preskrbeti ulicam zgol slovenske napise. Mislili smo: vsaj jedno mesto bode kazalo svoje pravo slovensko lice. A naše veselje je trajalo le malo časa, kajti slavna vlada je prepovedala izvršiti omenjeni sklep. Človeka mora pač boleti do dna duše videčega, kako se z nami postopa. Lahom in Nemcem dovolijo vse, nam pa nič. Nekolike pa smo tudi sami krivi, ker ne znamo energično zahtevati svojih pravic, sicer bi nam morali dati v Trstu, kar dajejo Nemcem v Ljubljani. Nadejamo se, da se ljubljanski gospodje ne prestrašijo, ampak da ukrejejo vse postavne korake v obrambo naših pravic. Tudi konservativci morali bi se odločno potegniti v tem pogledu; nikar naj ne slušajo onih, ki jim pravijo, da mi smo nemirneži. Ne, mi smo mirni že zato, ker smo verni katoliki. To naj si zapomnijo snovatelji katoliškega shoda. Sicer se je pa svarilo že dovolj.

Slovensk obrtnik.

Iz sv. Križa se nam piše: Neštevilno kratki smo že govorili o žalostnih razmerah v sv. Križu ter ožigosali dejanja laške stranke, katera se veliko trudi, da škoduje našemu narodu. Slovenskemu življu v sv. Križu ne bode zagotovljena prihodnost, dokler se ne odstrani binavsko delovanje naših nasprotnih voditeljev. Nekateri narodnjaki so jako nejevolni videti take zmotarije; odkar nam županuje nasprotnik našega naroda slovenskega, ljudstvo se je popolnoma vrglo v naročje tega moža. Tudi naš gospod učitelj nam nasprotuje povsodi. Dobrika se na vse strani, da doseže svoje namene, da mu le dobro gre. Prvaki občine bi morali dobro paziti in storiti potrebne korake, da se odpravijo razne napačnosti v naši občini; osobito pa, da se mladina vzgojuje v pravem narodnem duhu. Večina Križanov so popolnoma zavrgli svoje slovenske pravice; res, žalostno je videti kaj takega v občini, ki šteje blizu 3 tisuč duš. Poglejte nekoliko naše okoličanske brate, kateri se borijo za narodno pravice! To je častno: kdor ljubi svoj narod, mora napeti vse sile za dober vspeh. Križani, odprite svoje oči, še je čas, da popravite zamude! Ako krenete na pravo pot, to je, k ljubezni do svojega rodu, slava vam bode na veke.

Iz Vrabč se nam piše: Dovolite mi par vrstic v Vašem cenjenem listu.

Tudi mi smo se nadejali letos prav dobre letine, a Bog nas je prve dni t. m. poslal hudo točo, ki je napravila veliko škodo. Res je sicer, da nam je že trtna uš uničila veliko vinogradov, a nekoliko jih je ostalo vendar neokuženih. Zato smo se nadejali še dosti dobre letine. Kaj bode z ubogim kmetom?!

Dne 7. t. m. so napravili naši mirni in pošteni fantje in sicer pri podružnici sv. Ane. Došlo je mnogo fantov iz vseh krajev, ki so vedli mirno in dostojno, kakor se spodobi poštenim ljudem. Ne pa tako večina — ne vsi — Grižkih fantov. Mej vse veselico so iskali prepira in tudi na plesišču so napravili škodo. Res da nimamo pri nas „Bralnega društva“, kjer bi se izobraževalo ljudstvo, pa vsaj tisti bi se morali pokazati omikanejšje, ki so bili pri vojcah. A ravno ti so se kazali najbolj robate.

Vsa čast gre gospodu županu in podžupanu, kakor tudi slavni žandarmeriji, ki so tako odločno skrbeli za red. A prosil bi jih, da obrnejo svojo skrb tudi drugim občinskim zadevam: za vodo, pota, ki so v jako slabem stanu, itd. Za danes bodi zadosti.

O pazovalec.

Vabilo k veselici katero priredé dijaki ljubljanskega višjega gimnazija pod pokro-

viteljstvom gospoda profesorja Mat. Voduška v nedeljo, dne 21. avgusta 1892. leta na korist „Prešernovega spomenika“ v prostorih gostilne g. Petra Mayerja v Kranji se sodelovanjem c. in kr. vojaške godbe domačega pešpolka. Vspored: I. a) Ob polu 11. uri dopoldne v glavni cerkvi sv. maša, pri kateri poje dijaški moški zbor. b) Po maši obisk Prešernovega in Jenkovega groba. Na Prešernovem grobu govori Iv. Modic. II. Popoldne ob 4. uri zabava na vrtu g. P. Mayerja z vojaško godbo, petjem in telovadbo. Vstop 20 kr. III. Ob 8. uri zvečer v čitalnični dvorani koncert: 1.) E. Titl: „Overtura po slovanskih napevih“, svira vojaška godba. 2.) Prolog, govori Val. Žun. 3.) Ant. Nedved: „Prešernu“, poje moški zbor. 4.) Leibold: „Hrvatski dom“, potpourri. 5.) Ant. Foerster: „Pjevajmo“, poje moški zbor. 6.) „Trnje in labor“, Dramatična predstava. 7.) Ples. Vstop 1. prostor s sedežem 60 kr.; II. prostor 40 kr.; dijaki 30 kr. — Predplačila se hvaležno sprejmo.

Vabilo. Dne 21. t. m. proslavlja vojaško veteransko društvo za tolimski okraj v Tolminu rojstni dan Nj. Velič. presv. cesarja Fr. Josipa I. s sledečim dnevnim redom: 1. Zjutraj ob 8. uri slovesna sv. maša. 2. Popoldne po večernicah na trgu a) godba, b) pozdrav na društvenike in sploh udeležnike c) tombola z dobitki plemenite junice in plemenite friziške ovce. (kartela stane le 10 kr.). 3.) Ples in prosta zabava.

Ker goji društvo blage namene: udanost do presvitlega cesarja, podpiranje bolehnih in onemoglih veteranov, uvedenje mej ljudstvo plemenitejše goveje živine itd., ker dovoljuje društvo veteranom in sploh udeležnikom brezplačen ples in ker se slednjič revnejše veterane odškoduje in pogosti, upa in pričakuje najobilnejše vsestranske udeležbe odbor.

Velik požar je nastal v ponedeljek po noči v skladišču lesa tvrake S. T e d e s c h i. Bil je grozno-impozanten prizor, videti v tihej noči visoko gori švigajoče in vpenjajoče se plamene. Pravijo da je začelo goreti na dveh mestih hkrati, vsled česar se je opeklo več oseb. Zgoreli so tudi štirje konji. Na tisoče in tisoče ljudstva se je gnetlo okoli požara. Škoda znaša baje 200.000 gld. Nasproti stoječa hiša gospoda M a n k o č a je bila v veliki nevarnosti.

Poboj. Konjederčev blapec, Anton Jenko se je sprl v nedeljo pri igri s kolarskim pomočnikom Jos. Desavio. Konec prepiru je bil ta, da je potegnil Jenko nož ter prebó! Desavio večkrat. Desavio leži sedaj pri sv. Ani, Jenko pa sedi pod ključem.

Žensko maščevanje. Skozi 18 let sta se imela rada, neki Sbisla namreč in njegova ljubica. Po 18 letih pa je začel v njega prsih plamen ljubezni pojemat tako, da jej je pred kratkim pokazal hrbet in pete. On je izginil, ona pa je bila primorana iti na ulico — beračit. Izvršujoča to svoj novi žalostni obrt prišla je v ponedeljek zvečer v neko pivarno v ulici „Becherrie“, a nesreča je hotela, da je uprav takrat sedel tam nje bivši ljubimec se svojo — novo ljubico. Morete si misliti, da je v očigled temu prizoru zavrelo po žilah zapuščene: zagrabila je kozarec ter zalučala ga v obraz oni, ki je zasela nje mesto v srcu vrlega Sbisla. A poslednji, ne bodi len, popade svojo bivšo ljubico, jo telebne ob tla ter jej s petami razraha kosti prav pošteno. Na lice mesta pribegli g. Treves privoščil je obema ranjenima ženskama potrebno zdravniško pomoč, potem pa so redarji jedno odpeljali v bolnico, drugo pa pod ključ v Via Tigor.

Domači oglasi.

Društvena krčma

Rojanskega posojilnega in konsumnega društva, poprej Pertotova, priporoča se najtopleje slavnemu občinstvu. Točijo se vedno izborna domača okoličanska vina. Cl.

Martin Krže, Piazza S. Giovanni, št. 4. trgovina z mnogovrstnim lesnim, železnim in lončnim kuhinjskim orodjem, pletenino itd. itd. Cl.

Gostilna „Štoka“, staroznana pod imenom „Belladonna“, poleg kavarnarja „Fabris“, priporoča se Slovincem v mestu in na deželi. Točijo se izborna vina, istotako je kuhinja izvrstna. Prodaja tudi vino na debelo, tako mešanom, kakor na deželo. Cl.

Andrej Kalan, čevljar v ulici Caserma. priporoča se najtopleje slovenskemu občinstvu. — Najelegantnejše ter solidno delo in točna postrežba. Cl.

Tiskarna „Dolenc“ (narodni zavod v Trstu), Piazza del ... ma št. 2, izvršuje vsakovrstna tiskarska dela po ugodnih cenah. Imamo na prodaj knjigo „Kmetijsko berilo“ za nadaljevalne tečaje in gospodarjem v pouk. Mehko vezana stane 45 kr., trdo vezana 65 s poštnino vred. Cl.

Karol Colja, žganjarija in tobakarna v ulici Via Arcata, nasproti hiše Cacia, prodaja domače žganje vsake vrste in siropove pijače, „pasarete“ in sitone. Prodaja tudi pijačo kot sredstvo proti koleri, prirejeno iz samih trav in lekarij.

Hotel in restavrant Šiškovič prav blizu postaje Hrpelje - Kozina ima jako lep razgled v visokosti 490 metrov nad morjem; oskrbljen je izborno z vsem potrebnim; na razpolago so krasno opremljene sobe za poletno bivanje; kuhinja in pijače izborne, cene nizke. Voznina po železnici stane samo 20 kr. 22-26

U. Mrevlja, Via Belvedere št. 19. Priporoča slav. občinstvu vsake vrste moke, otrobov, turšice, ovsu in raznega kruha po najnižjih cenah. Cl.

Ernest Pegan (naslednik A. Pipana) na oglu Via Torrente in Ponte della Fabra, priporoča svoje trgovino z moko in raznimi domačimi pridelki, zlasti pa svojo bogato zalogo kolonijalnega blaga. Cene so neverjetno nizke, postrežba vestna in nagla. Cl.

Gostilna „Alla Vittoria“ Petra Muscheka, v ulici Sorgente (blizu tehtnice Rosada) toči izvrstna vina in prirejuje jako okusna jedila. Prenočišča neverjetno v ceno. Cl.

Vekoslav Moder, pekovski mojster „Piazza Caserma“, se priporoča slav. občinstvu. — Prodaja vseh vrst kruha, slaščic, čokolade, vseh vrst moke itd. po najnižjih cenah. Cl.

Anton Počkaj, na voglu ulice Ghega in Cecilia, toči izvrstno domače žganje; v tabakarni svoji — ista hiša — pa prodaja vse navadno potrebne nemško-slovenske poštnice tiskarnice. Cl.

Anton Lampe, naslednik Jakob Hočecchia št. 17 pekovski mojster, priporoča kruh vseh vrst, moko, riž, sočivje, fino moravsko maslo itd. Cl.

Mlekarna Frana Gržine iz St. Petra na Notranjskem (Via Campanille v hiši Jakoba Brunnerja št. 5 (Piazza Ponterosso). Po dvakrat na dan frišno opresno mleko po 12 kr. liter neposredno iz St. Petra, sveža (frišna) smetana. Na zahtevanje posneto mleko po 4 kr. liter, toda le v množini najmanj 25 litrov. Cl.

Ivan Kanobel, nasproti velike vojašnice, priporoča svojo zalogo z mnogovrstnim jedilnim in drugim blagom; razpošilja tudi na debelo v množinah od 5 kil. naprej po najnižji ceni.

Kavarni „Commercio“ in „Tedesco“ v ulici „Caserma“, glavni shajališči tržaških Slovincov vseh stanov. Na razpolago časopisi v raznih slovanskih jezikih. Dobra postrežba. — Za obilen obisk se priporoča Anton Šorli, kavarnar. Cl.

Josip Kocjančič, Via Barriera vecchia št. 19, trgovina z mešanim blagom, moko, kavo, rižem in raznovrstnimi domačimi in vnanjimi pridelki. Cl.

B. Modic in Grebenc, na voglu Via Nuova, opozarjata zasebnike, krčmarje in č. duhovščino na svojo zalogo porcelanskega, steklenega, lončenega in železnega blaga, podob in kipov v okrašenju grobnih spomenikov. Cl.

Ivan Prelog priporoča svoji trgovini v Via del Bosco št. 2 (uhod na trgu stare mitnice, Piazza Barriera vecchia) in v ulici Molin a vento št. 3. Prodaja različno mešano blago, moko, kavo, riž in razne vrste domače in vnanje pridelke. Cl.

Ivan Umek, čevljarjski mojster, Via Romagna št. 6, priporoča se slavnemu občinstvu v vsa v njega stroko s adajoča dela. — Solidno delo, — hitra postrežba — nizke cene. 60-55

Anton Godnig, via Nuova nasproti lekarni Zanetti-a priporoča svojo veliko zalogo kave, olja, riža, sladkorja in raznih domačih pridelkov. — Cene so neverjetno nizke, postrežba je vestna in nagla. 8-24

Petroleum po 12 kr. liter se dobiva v prodajnici Artura Fazzini, Via Stadion št. 22. — Telefon 519. 12-20

Išče se prodajalec

za trgovino „Obrtnijskega društva v Barkovljah.“ — Več se izve pri predsedništvu omenjenega društva.

Drogerija

Arturo Fazzini v Trstu

Ulica Stadion 22 — Telefon 519.

Velika izber mineralnih vod, zmlatih oljnatih barv najfinijih vrst; rudače, rumene, zelene, višnjeve in črne po 28 novč. kilo. Svinčnata belilo po 32 novč. kilo. Cinkovo belilo najfinije po 40 novč. kilo. Razum tega velika izber barv na vodo in čopičev vsake vrste ter po cenah, s kojimi ni mogoče konkurirati. — Zaloga glasovitega krepila od Kwizde (Korneburger Viehnährpulver) za živino. Zaloga mirodij, barv, zdravil; zalogo žvepla in modre galice za rabo pri trtah. Naročniki morejo brezplačno uporabljati telefon. 12-50

Griena bol kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustijuh itd. mogu se u kratko vrieme izlečiti rabljenjem NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, lučbar i ljekarnar u Trstu Vooma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljnih nočih, navadno jutranje hreputavice i grielnih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalica, koji je ponacinjaju. Zato treba uvijek zahtjevati Prendinjeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima ntišnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom. Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 45-52

LEKARNA A. KELLER

ex Rondolini,

utemeljena v letu 1769.

TRST,

Via Riborgo br 13.

Razprodaje sledeće posebnosti: Glasovite in prave flaštre iz Brokije, železo-Malessi. Navadno ribje olje; isto olje z jodom in železom. Elikzir Coeca, okrepiljači in prebavljajoči. Elikzir China proti mrzici. Anatarinsko vodo za usta. Obče poznano vodo katrama in vbrizgavanja katrama. Zmes proti tajnim bezelnim. Ekstrakt Tamarinda z Antilov. Vino s China okrepiljače želodec kakor Marsala. Prašek za zobe, bel in rožnat. Ciperski prašek bel in rudač itd. itd. Glavna zaloga rogatske kislice kneza Esterhazyja. NB. Pogodbe za tukajšnje deželo se vsprejemajo po ugovarjanju ali po povzetju. 6-27

DROGERIJA
na debelo in drobno
G. B. ANGELI
104-13 TRST 11-12
Corso, Piazza della Legna št., 1.
Odlikovana tovarna čopičev.
Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kožije, z Angloškoga, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.
MINERALNE VODE
iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

Spomladansko zdravljenje
najboljše je s čajem iz tavžentrož (millefiori). kri čisteče in neprokaljivo sredstvo zoper pale nje v želodecu, hemoroidalne bolezni itd. — Zavitek z navodom, za 12 dni zdravljenja, stane 50 kr., s pošto 5 kr. voč. Čuvati se je ponarejenja zdravlja.
Dobiva se v odlikovani lekarni 5-100
PRAXMARER „Ai due Mori“ Trst, veliki trg.
Poštne pošiljkatve izvršujejo se neutegoma.
Pošilja vsako blago dobro spravljeno in poštne 24-16 franko!

Prečastiti duhovščini
se vlijudno podpisani priporočam za navpravo orkvenih posod in orodij iz čistega srebra, alpaka in medenine, kot: Monštranc, kelihov, ciborije, svetilnic, svečnikov, itd. itd. po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. Stare reči popravim ter jih v ognju posrebrim in pozlatim.
Na željo pošljem ilustrovane cenike franko.

Teodor Slabanja
srebar v GORICI (Görz).
Pošilja vsako blago dobro spravljeno in poštne franko!

10-7 **Novosti!** 7-10
Srajce za hribolazce tkane, iz najbo jših snovij, gladko barve ali pisane, s širokim doli povečanim ovratnikom in dvemi žepi na prsih, popolna velikost, izborno delo. Komad gld. 1.20
Svileni pasi 1 meter dolgi, 6 cm. široki, s posebneno dvojno kačasto zapono. Komad 50 kr.
Klobuk za hribolazce iz 1-a klobučevino se širokim svilenim trakom ter možnjikom za nakite, gl. 2
Ovratnice za hribolazce 3 komadi gld. 1 razpošilja po poštne povzetju
Emil Storch
Dunaj, 1. Salzgasse Nr. 65

CARLO PIRELLI
mejnarodni agent in speditér
Trst, Via Arsenal št. 2. 18-32
Oddaje listke za železnice in parobrode mornarjem in delalcem po nizkih cenah in na vse kraje